

Norsk Industri

Grafisk bransjeforening – print og kommunikasjon
Næringslivets hus - Majorstuen

KULTURDEPARTEMENTET

Høringsforslag om ny boklov

Forslaget til ny boklov har en god målsetning, nemlig å sikre kvalitet, bredde og tilgjengelighet i litteraturtilbudet. Det store spørsmålet er om virkemiddelet med fastpris fører til måloppfyllelse. *Grafisk bransjeforening – print og kommunikasjon* er tvilende til det. Loven er skreddersydd for de store forlagene som igjen eier bokhandelkjedene. Vi er likevel for en videreføring av boklov og fastpris, men ikke at den skal gjelde de små aktørene som selvpublisister eller andre aktører som ikke har forleggeri som sitt hovedvirke.

Det at forlagene bestemmer pris kombinert med at det blir innført en maks rabatt til bokhandlerne vil etter vårt syn beskytte de små forlagene mot at de store aktørene kan diktere betingelsene. Vi mener derfor at i den sammenheng er fastpris riktig og viktig. Derimot ser vi det som en utfordring for vår bransje dersom en fastprisordning også skal gjelde utgivere som enkeltaktører og organisasjoner som ikke først og fremst virker som forleggere, men gir ut bøker som en del av sin virksomhet (eksempelvis lokalhistoriske foreninger, bedrifter som lager jubileumsbøker og selvpublisister).

Grafisk bransjeforening ser at en fastprisordning vil gjøre det mer risikabelt for en enkeltperson å ta den økonomiske risikoen det er ved å gi ut en bok ved å binde kapital i opptil 15 måneder før han eller hun kan selge ut varelageret til nedsatt pris. Dette kan igjen gå ut over bokprodusentene som i mange tilfeller også fungerer som rådgivere og i noen tilfeller også utgivere.

Grafisk bransjeforening frykter at vi ved en utvidet videreføring av fastprisordningen som også skal gjelde for uavhengige aktører, vil oppleve en nedgang i produksjon av bøker i Norge. Dette kan i verste fall føre til at kunnskapen om bokproduksjon forsvinner helt fra norsk grafisk bransje. Dette vil gjøre det vanskeligere for de små utgiverne å gi ut bøker. På sikt vil dette føre til redusert mangfold av det som gis ut av litteratur i Norge.

Norske grafikere opplever at de store forlagene i sterk grad øker sine fortjenestemarginer ved å trykke sine bøker i lavkostland. I løpet av de siste 20 årene har det meste av produksjonen av norsk litteratur fra de dominerende forlagene blitt trykt i utlandet.

Vi er i ferd med å miste verdifull kompetanse innen bokproduksjon. Det er etter vår mening et stort tap for en kulturnasjon som Norge. I 2005 var det 414 årsverk omfattet av bokbinderoverenskomsten, mens i 2010 hadde dette tallet falt til 257. I dag er tallet 230 og kun et fåtall har fagutdannelse innen bokproduksjon. Av de 230 er flertallet sysselsatt med produksjon av brosjyrer og magasiner.

Vi mister også kompetanse innen design og førtrykksproduksjon. Mange av medlemsbedriftene har en betydelig førtrykksproduksjon (design og ombrekking). Det er viktig å bevare et miljø av lokale aktører som kan ivareta hele produksjonskjeden i forbindelse med en bokproduksjon.

Hva kan kulturdepartement og regjering gjøre for å hindre at brorparten av alle bøker på det norske markedet blir trykt i utlandet?

Vi mener at myndighetene må bruke sin påvirkningsmakt der det er mulig. Innkjøpsordningen for bøker til biblioteker og offentlige institusjoner som administreres av Kulturrådet er en vei å gå, ved å innføre en bestemmelse om at en andel av alle bøker som omfattes av innkjøpsordningen må være produsert i Norge. Samtidig kan det være et krav at skolebøker og faglitteratur som benyttes på skoler, høyskoler og universiteter, skal produseres i Norge.

Oppsummering:

Grafisk bransjeforening – print og kommunikasjon mener:

- Fastprisordningen bør ikke omfatte utgivere som enkeltaktører og organisasjoner som ikke har forlagsvirksomhet som sin kjernevirksomhet.
- Kulturdepartement og regjering bør være bekymret for at Norge er i ferd med å miste verdifull kompetanse innen bokproduksjon (design og førtrykksproduksjon, bokbinding, boktrykk, områder som har en mange hundreårig tradisjon, og som har en egen kulturell verdi). De store forleggerne benytter i all vesentlig grad bokprodusenter i lavkostland.
- Den store bokproduksjonen i utlandet (Øst-Europa, Kina, etc) har uten tvil også en negativ påvirkning av miljøet. Langreiste trykksaker.
- Bortfallet av bokproduksjon i Norge har også konsekvenser for antallet arbeidsplasser i bransjen.
- For å styrke produksjonsdelen i den litterære verdikjeden bør det utformes regler for at en betydelig prosentandel av bøker som kommer inn under kulturrådets innkjøpsordning skal være produsert i Norge.
- Skolebøker og faglitteratur som benyttes av norske skoler, høyskoler og universiteter bør produseres i Norge.

På vegne av
Grafisk bransjeforening – print og kommunikasjon

Magnus Thorkildsen (sign.)
Bransjesjef

Kontakt:

magnus.thorkildsen@norskindustri.no